

REGISTERBLAD**Datum:** 2000-02-07**OMRÅDE AV RIKSINTRESSE FÖR NATURVÅRD I SÖDERMANLANDS LÄN****Områdesnummer:** NRO 04 008**Områdesnamn:** Tullgarnsområdet**Kommun:** Trosa**Kartblad:** Topografiska kartan nr 9I NV, 9G NO**Area:** 2 024 ha, varav 1 662 ha land och 362 ha vatten**Naturgeografisk region:** 24 Svealands sprickdalsterräng med lerslättdalar och sjöbäcken och 25 C, Sörmlands och norra Götalands skärgårdar**Kust/havsregion:** IV Egentliga Östersjön**Regionindelning för sjöar och vattendrag:****Agrara kulturlandskapsregioner:****Landskapsformer:** Sprickdalslandskap**Riksvärde**

Skogslandskap	Fauna	
Våtmarkslandskap	Marin strandäng Naturbetesmark	Flora Fauna Flora Fauna

Värdeomdöme: Mångfalden av naturtyper, den mycket rika och delvis helt unika floran och faunan ger området en plats bland de förnämsta naturområdena i länet. Länets grövsta ekar (omkrets 8,72 m) finns inom området. Även typiska hamlade ekar finns det goda exempel på. Flera kalkförekomster i området ger en sällsynt och säregen flora. Från naturvetenskaplig synpunkt är Tullgarnsområdet ett av Svealandskustens mest kända och bäst dokumenterade områden. Ingår i Länsstyrelsens program för bevarande av odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärden (objekt R 32). Hög prioritet i Miljöatlas för Östersjöskusten.

Huvudkriterier: A, B, C, D**Stödskriterier:** Storlek, mångformighet, naturlighet, representativitet, raritet, nyckelområde för forskning.**Förutsättningar för bevarande:** Att riktlinjerna i beslutet om naturreservatet följs. Om negativa förändringar konstateras bör skötselplanen revideras med hänsyn till detta.**Säkerställande:** Naturreservat i södra delen 1984. Övriga delar samtidigt avsatta som naturvårdsområde. I samband med miljöbalkens ikraftträdande, den 1 januari 1999, överfördes

naturvårdsområdet till naturreservat. Området ingår i Natura 2000.

Områdets huvuddrag: Tullgarnsområdet är genom sin mångformighet, sitt rika djur- och växtliv och genom sin stora betydelse för den naturvetenskapliga forskningen vid Stockholms universitet ett av de värdefullaste naturområdena längs Östersjökusten i mellersta Sverige. Berggrunden består till stora delar av lättvittrad urkalksten, vilken ger området en flora som delvis är unik för länet. Jättarsberget längst i söder är en mäktig klippa med höga lodbranter mot den fågelrika Anderviken. Sydslutningens avsatser erbjuder extremt varma mikromiljöer med kalkberg flora, i vilken ingår arter med sitt enda eller en av sina få förekomster i länet. Överhuvudtaget är kalkbergen och kalkhällarna på halvön Furholmen, där Jättarsberget är beläget, av mycket stort botaniskt och geologiskt intresse.

Längst ute på Furholmen finns ett äldre skogsbestånd med rovfågelhäckningar. Dyvikskärret i södra delen av Tullgarnsviken utgör ett för länet unikt exempel på alkärr i sluttning, där kalkhaltigt vatten från källor bevattnar marken. Floran är mycket rik, känd för sina många arter ormbunkar och orkidéer. Vidare åt nordväst sträcker sig en vidsträckt hållmarkstallskog med högt belägna utsiktspunkter mot Tullgarns slott och de lövrika områdena på norra sidan av Tullgarnsviken.

Längre norrut ligger en slättsjö, Norasjön, vilken omges av tidvis betade strandängar. Områdets norra del utgörs av ett skogsområde, Slagkärr, där floran är av en extremt ört-gräsrik typ utbildad på ett underlag av kalkrik morän. I den rika floran finner man talrika orkidéer, bl.a. rödsyssla, flera förekomster av markkrypande murgröna, ryl, färgmadra och björnbär.

Djurlivet är mycket artrikt och omväxlande. Kring de delvis igenlagda åker- och fodermarkerna finns mycket rådjur och fälthare. Området har också en frilevande stam av vildsvin med djur som tidigare rymt från hägn.

Fågellivet är genom det stora antalet biotoper artrikt. Sannolikt häckar över ett hundra arter. Stora fågelflockar söker sig vår och höst till de grunda havsvikarna kring Tullgarn och till strandängar eller andra översvämningssmarker i anslutning till flyttningen. Västerviken, t.ex., är en känd rastlokal för grågäss, ånder och vadare. I hållmarksskogarna förekommer nattskärria. I lövbestånden intill Tullgarnsviken finns bl.a. skogsduva, härmsångare och grönsångare. Området är även intressant från entomologisk synpunkt.

Anmärkningar: Det skall poängteras att en stor del av den sammanhängande åkermarken inom området inte ingår i riksintresset. Tullgarnsområdet ingår också i Stockholms län.

Referenser:

- Almquist, E & Asplund, E, 1973: Stockholmstraktens växter, 2 uppl, Stockholm
 Ehrlén, J, 1983: Rastande grågäss i Mörkö-Tullgarnsområdet. Fåglar i Sörmland 16:11-14
 Fröman, I, 1974: Förekomster av murgröna i Södermanlands län. Stencil
 Granelli, I, 1972: Vegetationen inom två kärrområden på Furholmen vid Tullgarn. 3-betygsarbete i botanik. Stockholms universitet
 Hultman, P-G, 1953: Naturbeskrivning av skogsbestånd i Tullgarns kronopark. Domänverket
 Länsstyrelsen i Södermanlands län & IVL 1984: Miljöatlas för östersjökusten i Södermanlands län
 Länsstyrelsen 1991, Naturvårdsprogram för Södermanlands län
 Länsstyrelsen i Södermanlands län 1991: Program för bevarande av natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet
 Länsstyrelsen i Stockholms län, 1992: Tullgarn - ett kungligt stycke natur i Södermanland
 Palm, P-O, 1970: Förteckning av vertebrater i Tullgarns kronopark. Opubl
 Rafstedt, T, 1975: Översiktlig naturinventering. Sörmlandskusten. Länsstyrelsen i Södermanlands

län informerar 1975:7

Ryberg, M, 1974: Ekbestånden på Tullgarns kronopark, SNV PM 405

Rydberg, H, 1984: Inventering av Slagkärr-området, Tullgarns kronopark. Länsstyrelsen i Södermanlands län

Rydberg, H, och Ljungberg, B, 1982: Tullgarns kronopark. Södermanlands län. Botanisk och ornitologisk översikt, Länsstyrelsen i Södermanlands län

Svedlindh, C, 1988: Inventering av ädellövskog i Södermanlands län, del 2, södra delen.

Länsstyrelsen i Södermanlands län, opubl

Område av riksintresse för naturvården enligt 3 kap 6 § miljöbalken;
Naturvårdsverkets beslut 2000-02-07

Riksintressets benämning: **Tullgarns området**
 Identitetsnummer: **NRO 04 008**
 Kommun: **Trosa**
 Län: **Södermanland**

